

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Gebiedsontwikkeling Groene rivier Well

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

1 Advies over het MER in het kort

Waterschap Limburg, de minister van Infrastructuur en Waterstaat, de provincie Limburg en de gemeente Bergen zijn initiatiefnemers voor de gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well langs de Maas. Deze bestaat onder andere uit versterking van waterkeringen, verruiming van het rivierbed, beekherstel en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en de toegankelijkheid van het gebied. Voordat de minister van Infrastructuur en Waterstaat besluit over de gebiedsontwikkeling zijn de effecten hiervan onderzocht in een milieueffectrapport (MER). De minister heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (verder: de Commissie) om advies over het MER gevraagd. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.¹

Wat staat in het MER?

Het MER beschrijft het proces waarin de verschillende opgaven en doelen voor het gebied zijn gebundeld tot een integrale gebiedsontwikkeling. Rijk, provincie, waterschap en gemeente werken hierin samen. In de verkenningsfase is een 'Principeoplossing' gekozen. Deze is in de planuitwerkingsfase aangepast en verder uitgewerkt in verschillende varianten voor deelgebieden en specifieke onderdelen van het project. De varianten zijn beoordeeld op de projectdoelen, draagvlak, milieueffecten, duurzaamheid en kosten.

Uit de verschillende varianten is een voorkeursvariant samengesteld (zie figuur 1). Uit het MER blijkt dat deze zeer positieve effecten heeft op rivierwaterstanden, ruimtelijke kwaliteit, natuur en waterkwaliteit. Er zijn beperkt negatieve effecten door dwarsstroming op de Maas, wateroverlast (voor bebouwing en landbouw), cultureel erfgoed en hinder in de aanlegfase.

Wat is het advies van de Commissie?

Het MER is uitgebreid, goed leesbaar en voorzien van veel ondersteunende tabellen, kaarten en andere illustraties. De effectbeschrijvingen en -beoordelingen zijn nader onderbouwd in de achtergrondrapportages. Daarbij is niet alleen aandacht besteed aan negatieve effecten, maar nadrukkelijk ook aan positieve effecten en kansen om bij te dragen aan de diverse doelstellingen van de integrale gebiedsontwikkeling. Het MER laat zien dat het plan geen optelsom is van losse maatregelen, maar een integrale ontwikkeling. Het plangebied wordt hiermee ontwikkeld tot een waterkerend en waterbergend landschap met hoge ecologische, recreatieve en cultuurhistorische waarden.

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de gebiedsontwikkeling, waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.

Hoewel de depositie van stikstof op kwetsbare natuur uiteindelijk afneemt, kan deze in de aanlegfase tijdelijk toenemen, vooral in het Natura 2000-gebied Maasduinen. Dat betekent dat maatregelen nodig kunnen zijn om verdere aantasting van natuurwaarden te voorkomen.

¹ Royal HaskoningDHV, 4 december 2025, *Milieueffectrapport Gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well*.

Op dit moment is er veel onduidelijkheid over de (juridische) eisen die hieraan worden gesteld.² De Commissie adviseert het bevoegd gezag en de initiatiefnemer om hiervoor samen een adequate oplossing te vinden.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolg.

Figuur 1: Voorkeursvariant Groene Rivier Well (bron: MER).

Aanleiding MER

Voor de gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well bereiden de initiatiefnemers een projectbesluit in het kader van de Omgevingswet voor. Voor dit besluit moet een project-mer-beoordeling worden gedaan, omdat de gebiedsontwikkeling valt onder categorie K4 van bijlage V van het Omgevingsbesluit (werken ter beperking van overstromingen). De initiatiefnemers en het ministerie hebben besloten deze stap over te slaan en direct een project-MER op te stellen.

Voorafgaand aan de integrale aanpak van de gebiedsontwikkeling vormde het project dijkverbetering Well onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei. Voor de besluitvorming wordt het MIRT-spelregelkader gevolgd, dat onderscheid maakt in de verkenningfase en de planuitwerkingsfase. Binnen deze fasen vindt op verschillende momenten besluitvorming plaats. Voor de dijkversterking, in combinatie met watersysteemmaatregelen en beekherstel, is in 2017 een verkenning en een mer-procedure gestart. Aan het einde van de verkenningfase (2020) heeft het Waterschap – mede op basis van een MER fase 1 – een voorkeursalternatief vastgesteld. Dit voorkeursalternatief is in 2022 gewijzigd, omdat sindsdien wordt uitgegaan van een integrale gebiedsontwikkeling, met meerdere doelstellingen. Het gewijzigde voorkeursalternatief vormt de basis voor de nadere uitwerking van de gebiedsontwikkeling. De project-mer-procedure maakt onderdeel uit van de planuitwerkingsfase.

² (1) De verwachte voordelen van mitigerende maatregelen moeten vaststaan bij de Passende beoordeling, (2) een dubbele inzet van de referentiesituatie moet voorkomen worden en (3) salderen mag alleen als de maatregel niet ook nodig is om Natura 2000-gebieden te behouden, herstellen, uit te breiden of verbeteren.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de minister van Infrastructuur en Waterstaat – besluit over de gebiedsontwikkeling.

Op 24 mei 2023 heeft de Commissie een advies uitgebracht over de reikwijdte en het detailniveau voor het op te stellen MER. Waar relevant wordt naar dit advies verwezen als ‘het NRD-advies’.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3729 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op ontbrekende essentiële informatie.

2.1 Opgaven en doelen

Het behoud van 85 hectare waterberging in het rivierbed van de Maas en circa 17 cm waterstandsaling (bij maatgevende hoogwaterstand) ter hoogte van Well zijn als doelstelling aangehouden. Deze zijn niet gebaseerd op vastgestelde normen of een duidelijke waterveiligheids- of waterbergingsopgave. In haar advies over de NRD heeft de Commissie daarom geadviseerd om een bandbreedte voor deze opgaven te hanteren.

De Commissie constateert dat het MER geen aanvullende informatie geeft over de genoemde doelstellingen en de bandbreedte daarin. Een andere doelstelling voor de waterstandsaling kan bijvoorbeeld leiden tot varianten voor een andere ligging van de dijken en/of inrichtingsvarianten voor deelgebieden. Het MER is niet gebruikt om dergelijke varianten te onderzoeken. Zie verder paragraaf 2.2. van dit advies.

2.2 Ontwikkeling voorkeursvariant

Van Principeoplossing naar voorkeursvariant

De verkenningsfase heeft geleid tot de vaststelling van een Principeoplossing, die is beschreven in het Verkenningenrapport Groene Rivier Well en vastgesteld door de Stuurgroep. Deze oplossing is de basis voor de verdere uitwerking in de planuitwerkingsfase.

In 2023 is het ‘Ruimtelijk Kwaliteitskader 1’ (RKK1) met inrichtingsprincipes opgesteld en is nieuwe informatie verzameld over waterkwaliteit, grondwaterstanden en bodemopbouw. Op basis hiervan is de Principeoplossing nader geanalyseerd.

Daaruit bleek onder andere:

1. dat deze oplossing een verdrogend effect zal hebben in het plangebied en
2. dat de waterkwaliteit van de bovenloop van de Wellse Molenbeek slechter is dan verwacht.

Ad.1: Op basis van de inrichtingsprincipes van het RKK1 en de aanvullende informatie is het ontwerp aangepast en zijn twee varianten ontwikkeld voor de Groene Rivier: 'bodem volgend ontgraven' en 'maaiveld volgend ontgraven' (zie figuren 4.3 en 4.4 in het MER). Uiteindelijk is mede op basis van het MER een voorkeursvariant ontwikkeld die bestaat uit een combinatie van beiden (zie figuur 4.5 en 4.6 van het MER).

Ad.2: Voor de Wellse Molenbeek kwam uit het MER de optie naar voren om het beekwater via een korte route naar de Maas te leiden, zolang de beek nog een slechte kwaliteit heeft door emissies bovenstrooms. Wanneer deze emissies zijn afgenomen zal de beek alsnog via de groene rivier afstromen.

Ook voor natuurgebied De Band, de Brug van de N270, en deelgebieden Elsteren, Oud Well, Kasteel Well, De Paad, jachthaven 't Leuken en De Kamp zijn in het MER een of meerdere varianten beschreven en zijn de effecten beoordeeld.

De Commissie vindt dat de aanpassingen aan de Principeoplossing en de onderzochte varianten voldoende onderbouwd zijn. Het MER is niet gebruikt om varianten te onderzoeken met andere uitgangspunten voor de waterveiligheids- en/of waterbergingsopgave. Desondanks komen de wezenlijke aspecten (waterkwaliteit en -kwantiteit, natuur, ruimtelijke kwaliteit) voldoende aan bod in het variantenonderzoek. Bovendien is in het MER vooral gezocht naar kansen om de integrale gebiedsontwikkeling te optimaliseren vanuit de verschillende doelen. Het MER maakt duidelijk dat de voorkeursvariant aan alle doelstellingen tegemoetkomt, en dat negatieve effecten beperkt zijn.³

Uit het MER blijkt tevens dat de gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well op hoofdlijnen is bepaald, maar dat de exacte uitwerking (door de aannemer) nog niet vaststaat. Dit betekent dat mogelijk nog extra maatregelen nodig zullen zijn. Om dit te onderzoeken wordt ook een monitorings- en evaluatieprogramma opgezet. Daarbij zal onder andere aandacht worden besteed aan de gevolgen van hogere grondwaterstanden.⁴

³ In een van de zienswijzen wordt bezwaar gemaakt tegen de gekozen oplossing bij De Paad West, de 'steilranddijk'. De Commissie ziet geen aanleiding om het MER hierop aan te passen of aan te vullen. De effecten van de varianten bij De Paad West zijn goed beschreven en beoordeeld. De keuze voor de voorkeursvariant is mede gebaseerd op draagvlak en meerwaarde voor ruimtelijke kwaliteit. Het ontwerp-projectbesluit biedt overigens nog ruimte voor optimalisatie in de verdere uitwerking van het ontwerp door de aannemer.

⁴ In diverse zienswijzen zijn zorgen uitgesproken over wateroverlast, onder andere in kelders, als gevolg van verhoging van grondwaterstanden. Ook wordt aandacht gevraagd voor ruimtelijke kwaliteit, verkeersveiligheid, hinder in de realisatiefase en privacy.

Uitgangspunten veiligheidsmaatregelen

De Commissie heeft enkele opmerkingen bij de onderbouwing van maatregelen in het MER:

- Uit het MER blijkt dat vooralsnog uitgegaan wordt van damwanden als pipingmaatregel.⁵ Een andere optie is het aanbrengen van kleischermen. De noodzaak voor het nemen van deze maatregelen is in het MER niet aangetoond. Bij de aanwezige kerende hoogte⁶ en de grondopbouw lijkt het optreden van piping weinig aannemelijk.
- Voor de afwatering zijn in het MER op meerdere plaatsen constructies opgenomen. De aard en omvang van deze constructies zijn niet beschreven.

De Commissie beveelt aan om bij de nadere uitwerking, in overleg met de aannemer, nader te onderzoeken in hoeverre pipingmaatregelen noodzakelijk zijn. Verder beveelt zij aan om het nut en de noodzaak, aard, locatie en het ontwerp van (afwaterings)constructies nader toe te lichten.⁷

Uitgangspunten (agrarisch) gebruik en beheer

In het MER is aangegeven dat voor het beheer van het plangebied ingezet wordt op natuurinclusief agrarisch gebruik. Dit kan zich mogelijk ook kan uitstrekken in de richting van de natuurgebieden, zoals het kwelmoeras in het hart van de groene rivier. Deze beheerkeuze is geen onderdeel van het (ontwerp) projectbesluit. Bij het startgesprek heeft het Waterschap aangegeven dat over deze invulling wel bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, en dat de gemeente Bergen de regie zal voeren over het beheer in dit gebied.

De Commissie onderschrijft het belang van regie op de inrichting en het beheer in het plangebied, om de verschillende ambities van de integrale gebiedsontwikkeling daadwerkelijk te realiseren en de ontwikkeling daarvan te monitoren. Concreet moet in de natuurdeelgebieden een soortenrijke, ter plaatse passende natuur voorop staan. Het beheer ondersteunt deze ontwikkeling en levert (voor de landbouw) een 'oogstbaar' product op waar dat mogelijk is. In het natuurinclusieve landbouwgebied staat dit laatste voorop, maar versterkt het beheer tegelijkertijd de biodiversiteit. De regie van de gemeente is tevens van belang om potentieel negatieve effecten op de Maasduinen, vooral door bemesting/stikstofemissie, te voorkomen. Zie verder paragraaf 2.3 van dit advies.

2.3 Natuur

De effecten op natuurwaarden zijn beschreven en beoordeeld in een achtergrondrapportage (bijlage 6 bij het MER). Daarnaast is een Passende beoordeling opgesteld (bijlage 7), omdat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand uit te sluiten zijn. Deze potentiële effecten worden vooral veroorzaakt door veranderingen in de (grond)waterhuishouding en verstoring en tijdelijke toename van stikstofdepositie in de aanlegfase. Ongunstige effecten op het grondwatersysteem zijn weggenomen door optimalisatie van de manier waarop de groene rivier gegraven wordt. In de Passende beoordeling ligt daarom de nadruk op de effecten van stikstofdepositie.

⁵ Piping: water stroomt onder de dijk door en neemt zanddeeltjes mee, waardoor 'pipes' ontstaan. Als deze pipe helemaal onder dijk doorloopt zal het water sneller gaan stromen en meer zand meenemen. Hierdoor kan de dijk uiteindelijk verzwakken.

⁶ Kerende hoogte is hoogteverschil tussen buitenwaterstand en binnendijks maaiveld.

⁷ In enkele zienswijzen is om een nadere toelichting of onderbouwing gevraagd van de aard, locatie en omvang van verschillende maatregelen.

In de gebruiksfase neemt de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden af door het project, omdat bemeste landbouwgronden worden omgezet naar natuur of naar een lichter bemeste natuurinclusieve landbouw. Voor de aanlegfase wordt door de inzet van graaf- en transportmachines een maximale toename berekend van ruim 4 mol per hectare per jaar op stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied Maasduinen. Dit is het dichtstbijzijnde gevoelige Natura 2000-gebied. Voor de gevolgen van deze toename is een ecologische beoordeling uitgevoerd.

De Passende beoordeling formuleert dit als volgt:

1. Uit de ecologische effectbeoordeling volgt dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen als gevolg van de tijdelijke bijdrage van het project, inclusief cumulatie, en dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. De tijdelijke bijdrage staat de verdere daling in stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied niet in de weg.
2. In de eindsituatie vanaf 2030 valt de bemesting van de huidige landbouwgronden permanent weg. Hierdoor neemt de stikstofdepositie rond het projectgebied permanent af. De permanente afname is maximaal 13,58 mol N/ha/j. De tijdelijke bijdrage in stikstofdepositie als gevolg van het project is door de blijvende afname na enkele jaren vereffend waarna overal sprake is van een afname van de stikstofdepositie. In feite treedt de afname al eerder op bij de start van het project in 2026.

In paragraaf 4.3 van de Passende beoordeling staat dat de tijdelijke emissie in de aanlegfase wordt veroorzaakt door de inzet van materieel dat in huidige situatie al op wisselende plekken wordt ingezet. Daardoor zouden deze emissies al onderdeel zijn van de landelijke achtergronddepositie. De Commissie vindt deze redenering niet plausibel en bovendien risicovol. Het project zet de machines nu juist hier in, direct naast de gevoelige en reeds overbelaste Maasduinen. In deze context kan elke toename van stikstofdepositie – al of niet in cumulatie met andere emissies – leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Maasduinen en andere Natura 2000-gebieden.

Aan de effectenkant maakt de ecologische beoordeling duidelijk dat de tijdelijke emissies geen heel grote oppervlakken van gevoelige habitattypen, zoals zandverstuivingen, stuifzandheiden en droge heiden, raken. De extra depositie is hier bovendien beperkt, zeker in verhouding tot de overbelasting die hier al (gedurende lange tijd) optreedt, waardoor de habitattypen in ecologische zin ook slecht ontwikkeld zijn. De conclusie dat de tijdelijke bijdrage niet leidt tot significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied is daarmee echter nog niet navolgbaar. Ook de conclusie dat geen mitigerende maatregelen nodig zijn, waarmee de additionaliteitsvereiste vervalt, is volgens de Commissie niet onderbouwd.

De Commissie kan de conclusie van de Passende Beoordeling wel volgen op basis van het tweede argument. De structurele afname van stikstofemissies door de natuurontwikkeling en overgang naar natuurinclusieve landbouw is ruim drie keer groter dan de tijdelijke emissies door de aanlegwerkzaamheden. Bovendien wordt aangegeven dat afname van stikstofdepositie door het wegvallen van bemesting al bij de start zal optreden. Door deze afname zeker te stellen, kan de stikstofbelasting die de Maasduinen vanuit het plangebied ondervinden, gedurende de hele looptijd van de aanlegfase lager liggen dan in de huidige situatie. Zeker stellen betekent hierbij dat in een voldoende groot deel van het plangebied eerst de natuurinclusieve landbouw begint en de bemesting stopt of sterk vermindert. Pas daarna starten de graaf- en transportwerkzaamheden. Dit vraagt om goede afspraken tussen de aannemer, de gemeente en andere betrokken partijen.

2.4 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

De effecten op ruimtelijke kwaliteit en landschap zijn in het MER beoordeeld aan de hand van de leidende principes voor het HWBP Noordelijke Maasvallei en de inrichtingsprincipes van het ruimtelijk kwaliteitskader (RKK1). In de effectbeoordeling zijn vele vormgevingsvarianten beoordeeld. De beoordeling is zorgvuldig uitgevoerd en helder geformuleerd.

De Commissie beveelt aan om de integraliteit van het plan en de (ambities en leidende principes voor) ruimtelijke kwaliteit in de uitvoerings- en beheerfase te borgen. Dit is geen onderdeel van het projectbesluit, maar wel voorwaarde voor een integrale gebiedsontwikkeling op de lange termijn. Aandachtspunt voor de integraliteit in de uitvoerings- en beheerfase is de middenzone met natuurinclusieve landbouw, als onlosmakelijk onderdeel van de gebiedsontwikkeling. Ook de versterking van de cultuurhistorische en recreatieve elementen verdient continue aandacht. Voor de nadere uitwerking van het project door de aannemer is een tweede deel van het Ruimtelijk Kwaliteitskader opgesteld.⁸ Dit document werkt de leidende principes van RKK1 verder uit, en vormt een toetsingskader en een goede leidraad voor een integrale aanpak.

⁸ Veenenbos en Bosch landschapsarchitecten en Royal HaskoningDHV, 1 juli 2025, *Ruimtelijk Kwaliteitskader deel II Gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well*.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Casper van der Giessen

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

drs. Allard van Leerdam

ir. Berdie Olthof

Marja van der Tas (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Projectbesluit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffect-rapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project K4 “werken ter beperking van overstromingen”. Daarom is een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Initiatiefnemer besluit

Waterschap Limburg, in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, de Provincie Limburg en de gemeente Bergen.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 9 juni 2026 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3729](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de Milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiener.nl
w commissiener.nl